

**TREBALL FINAL DE
GRAU EN MESTRE/A
D'EDUCACIÓ
INFANTIL/PRIMÀRIA**

TÍTOL
VIU VILAFAMÉS.
Una proposta educativa desde el
MACVAC

Nom de l'alumne/a David Segarra Blasco

Nom del tutor/a de TFG Marc Ribera Giner

Àrea de Coneixement Didàctica de l'Expressió Plàstica

Curs acadèmic 2022/2023

INDEX

Resum	2
Abstract	2
Agraïments	3
1. Introducció	4
2. Justificació	7
3. Objectius	10
4. Introducció teórica	12
5. Metodologia	17
6. Conclusions	21
7. Referències	22
8. Annexos	24

Resum

Aquest és un treball dirigit al foment de l'educació artística junt al coneixement de la història d'una població i el seu museu, tot dinamitzat per l'activitat física. És un treball que ofereix un aprenentatge lúdic on l'alumnat desenvolupa unes activitats per anar creant l'estima per l'art i el seu voltant. La visita a espais educatius no formals, es clau per complementar el gran treball que es realitza desde les escoles, en aquest cas junt al MACVAC es desenvolupen les activitats i tenen com a objectiu unir eixa educació formal i no formal, o millor dit, unir l'escola amb el museu de la població i a tota la comunitat educativa. També té com a objectiu transmetre la història d'una població amb una quantitat i qualitat molt extensa, que unida a la creació del museu donen un sentit al desenvolupament d'aquest projecte per continuar donant vida a tot el que ja s'ha desenvolupat al voltant. La fundació del MACVAC a càrrec de Vicent Aguilera junt amb l'ajuda d'aquells moments de l'alcalde Vicent Benet als anys seixanta, va servir per donar vida a un casc antic amb molta història però completament abandonat. La creació del museu i tot el que va comportar va fer que la reconstrucció del casc antic fora una realitat i revitalitza la població d'una forma transcendental. Aquest legat és el motiu pel que aquest treball té sentit, per continuar donant visibilitat a tot el que es va crear i així l'art continue donant vida a Vilafamés.

Paraules clau: Educació no formal / MACVAC / Art / Història / Activitat física.

Abstract

This is a work aimed at promoting artistic education together with the knowledge of the history of a town and its museum, all stimulated by physical activity. It is a work that offers a playful learning where the pupils develop activities to create an appreciation for art and its surroundings. The visit to non-formal educational spaces is key to complement the great work that is carried out in schools. In this case, the activities are developed together with the MACVAC and their objective is to unite this formal and non-formal education, or better said, to unite the school with the museum of the town and the whole educational community. It also aims to transmit the history of a population with a very extensive quantity and quality, which together with the creation of the museum give meaning to the development of this project to continue giving life to everything that has already been developed around it. The founding of MACVAC by Vicent Aguilera, together with the help of the mayor Vicent Benet in the 1970s, served to give life to an old town with a great deal of history but which had been completely abandoned. The creation of the museum and all that it entailed made the

reconstruction of the old quarter a reality and revitalised the town in a transcendental way. This legacy is the reason why this work makes sense, to continue to give visibility to all that was created and thus art continues to give life to Vilafamés.

Key words: Non-formal education / MACVAC / Art / History / Physical activity.

Agraïments

En primer lloc, vull donar les gràcies a la meua família sense el seu suport mai hagués arribat on estic, a la meua parella que sempre està al meu costat per animar-me i fer-me riure en els moments més complicats, als amics més propers i també a Jesus Gil Gomez responsable de que avui estigue a punt d'acabar el Grau de Mestre en Primària, vas saber dirigir-me allí on tenia que anar per aprendre, per confiar en mi i per donar sentit al meu pas pel sistema educatiu. Estic convençut de que aquella conversa a la terrassa del Pub El Mollet, va ser un punt d'inflexió en la meua vida i que a dia d'avui encara ho recorde. És moment de mirar endavant per poder viure la vida, però veig imprescindible mirar enrere per entendre-la, gràcies de tot cor.

En segon lloc, agrair a tots aquells mestres que m'han marcat i que han contribuït que avui sigue la persona que sóc, el futur mestre que cada dia que pase està més prop de ser una realitat, part d'aquest triomf és vostre. D'altre costat, també recorde aquells mestres que no han contribuït en mi, que no deixen cap aprenentatge dintre de mi i que m'entristeix, que pensàveu que no tenia cap futur com a estudiant i em vau desahuciar com a estudiant, podeu estar tranquils, no seré com vosaltres.

Finalment, agrair a Vilafamés per ser com és, per transmetre'm tantes emocions, per donar-me energia i per inspirar-me a realitzar tot allò que em propose. Aquest treball és per tu, per tornar un poc de tot allò que he rebut, gràcies.

1. Introducció

Aquest Treball de final de grau, vol oferir a tots aquells i aquelles que vulguen descobrir un xicotet poble de la província de Castelló, Vilafamés. Una població d'uns 1900 habitants però amb una història i un patrimoni molt extens, començant per evidències arqueològiques en la Cova de Dalt del Tossal de la Font, on es van trobar restes antropològiques de vuitanta mil anys d'antiguitat. Amb una continuïtat d'ocupació reflexada a la Cova de Matutano, un jaciment del Paleolític Superior, amb una antiguitat entre catorze mil i onze mil anys.

En el nucli urbà de Vilafamés, tenim unes manifestacions pictòriques a l'Abric del Castell, un conjunt de pintures rupestres esquemàtiques datada del període Neolític. A més a més, existeixen al llarg del terme municipal una gran quantitat d'assentaments de diferents períodes com l'Ibèric, amb el màxim exponent el jaciment dels Estrets-el Racó de Rata. La continuïtat i densa població al voltant de Vilafamés, ens indica la qualitat de les terres per l'ocupació humana des dels temps prehistòrics.

Pel que fa al nucli urbà de la població, es pot observar com descendeix d'una època musulmana, de la qual es conserva la cimentació del castell sobre la muntanya que s'assenta el poble. A més, també s'observen els carrers estrets i les restes de la muralla. Al segle XIII, després de la caiguda de Burriana en 1233, Jaume I comisiona a Guillem Ramon de Viella per poblar el castell a Domingo Ballester, A. Cabrera entre altres. La carta de poblament de Vilafamés data del 31 d'agost de 1241. (*Historia Del Pueblo*, n.d.)

L'Orde de Sant Joan de l'Hospital col·labora en la conquesta valenciana i és recompensada amb la vila i castell de Vilafamés, que esdevé seva fins al 1317, quan s'annexiona a l'Orde de Santa Maria de Montesa. En 1393, Joan I concedeix privilegis a Vilafamés, permetent al Consell establir normatives. En el segle XVI, Carles I promet no separar la jurisdicció de la vila de la corona. Després de desavinences en 1635, Vilafamés passa a ser patrimoni real. Al segle XIX, Vilafamés es converteix en una peça inexpugnable, repel·lent a diversos intents d'assalt, incloent els de Cabrera al capdavant de les tropes carlistes.

Durant les primeres dècades del segle XX, Vilafamés va mantenir una economia predominantment agrícola, amb la producció d'oliveres, ametllers i vinya, entre altres cultius. A partir dels anys 50, va experimentar importants transformacions en la seva economia,

urbanisme, cultura i societat. Des d'una economia agrícola, va passar a comptar amb una important indústria ceràmica. El paisatge urbà va canviar significativament i van sorgir nous edificis i habitatges en la part més baixa del poble. Als anys 60, amb la visita de Vicent Aguilera a Vilafamés va suposar un punt d'inflexió per la població a nivell cultural, ja que va suposar un procés en qual es van formalitzar les bases de la creació del museu d'art contemporani i a més va fer que molts artistes vingueren a la població i contribuïren a restaurar la part antiga del poble.

Aquest és una breu introducció de l'evolució de Vilafamés i els seus aconteixements amb major transcendència per la població. El legat es gran i amb un component cultural molt important, per això considere de gran valor aquest TFG per continuar transmeten a totes i tots la història de Vilafamés, la cultura a través del MACVAC (Museu Art Contemporani Vicent Aguilera Cerni) i l'activitat física com a forma saludable. L'educació des d'un punt de vista artístic unit al MACVAC i al seu entorn, ens ofereix un ventall de possibilitats per què tots i totes puguem conèixer i ser participants de l'art a Vilafamés. Com a veí de la localitat, estudiant del Grau de Mestre en primària a la Universitat Jaume I, no puc oblidar-me del meu poble el qual m'ha vist créixer i contribuït a la meva educació.

Donat la possibilitat que tinc de realitzar una contribució pel meu poble i que es pugue utilitzar perquè tots i totes puguem observar i vivenciar d'una forma lúdica aquest coneixement de l'art que té la població i la història que trobem darrere. Aquest tipus d'educació formal i no formal són dos àmbits educatius diferents, però estan estretament relacionats i poden complementar-se mútuament per aconseguir una educació més completa i integradora. Tenen objectius comuns principalment la formació integral de l'estudiant. Ambdues busquen desenvolupar les competències i habilitats dels estudiants i promoure el seu creixement personal. A nivell metodològic l'educació formal com la no formal utilitzen diverses metodologies pedagògiques per aconseguir els seus objectius. Per exemple, l'educació formal utilitza metodologies més estructurades, com ara les classes magistrals, mentre que l'educació no formal utilitza metodologies més flexibles i obertes, com ara les activitats de lleure.

L'educació no formal sovint treballa temes que no es tracten en l'educació formal, per exemple, la música, l'art, l'esport, les habilitats socials, etc. No obstant això, aquests continguts poden ser molt valuosos per a la formació integral de l'estudiant i es poden

relacionar amb el contingut de l'educació formal. L'educació no formal pot proporcionar una continuïtat de l'aprenentatge fora de l'horari escolar, de manera que els estudiants poden continuar aprenent i desenvolupant-se de manera més integral. Això pot ajudar-los a mantenir l'interès i la motivació envers l'educació i enfortir el seu aprenentatge. Les institucions d'educació formal i no formal poden col·laborar per aconseguir una educació més completa i integradora. Per exemple, les escoles poden col·laborar amb centres de lleure i esportius per proporcionar als estudiants activitats complementàries que promoguin el seu desenvolupament personal. (*Nuevos Itinerarios De Educación No Formal Para Jóvenes*, 2019)

És necessari que tots aquests elements estiguen ben enllaçats, i realitzen la seua funció perquè, tingue un sentit l'objectiu que es vol treballar i potenciar la cultura artística de ben prop a la població. Tots tenen un paper clau, el MACVAC com a element dinamitzador i punt de referència, les institucions locals per donar a l'abast les necessitats que puguen tenir, una població implicada per participar i aprendre de les activitats lúdiques i del foment de la cultura i una escola on es donen valor aquest context i s'aprofiten de tots els elements que la envolten per oferir una educació de major qualitat.

Per això, aquesta proposta és centra en oferir a tots i totes les participants a conèixer i aprendre la història de Vilafamés i del seu Museu d'Art Contemporani. Aquesta població que es troba a l'interior de la província de Castelló, a la Plana Alta concretament i a tan sols 20 minuts desde la capital amb cotxe. Té una història i un patrimoni molt extens, i que gràcies a aquest tfg vol mostrar-ho a través de l'art i amb dos elements transversals com la història i l'activitat física. A més, la confecció d'aquest tipus d'investigacions ajuda a mantenir viva la història de la població, ja que ajuda a transmetre aquest coneixements de grans a menuts. La unitat didàctica també vol trencar l'estereotip de que l'art i la història son aburrits i que no tenen cap valor per divertir-se.

2. Justificació

Amb els coneixements del Museu d'Art Contemporani Vicent Aguilera Cerni de Vilafamés (MACVAC) i sabent la gran aportació que ha realitzat a la població, és un escenari idoni per crear una proposta didàctica que tingue com a principal protagonista aquest museu i l'art. A més, permet introduir dos elements transversals com són la història i l'educació física per fomentar un estil de vida saludable alhora que es descobreix l'art. Ja que tant Vilafamés, com la història del museu ens ho permet.

Partint amb l'experiència que he agafat en els tres pràcticums del grau de mestre de la Universitat Jaume I, i de les diferents escoles on he estat que ha sigut un col·legi rural agrupat (CRA) amb una ruralitat en estat d'estancament profund, l'altre centre va ser d'alta diversitat en la capital de la província i l'últim en un col·legi rural amb totes les línies educatives completes. També la que he adquirit en el cicle formatiu mitjà de tècnic en conducció de grups a peu, en bicicleta de muntanya i a cavall (TECAM). També en el cicle superior de tècnic Superior en Activitats Físiques i Animació Esportiva (TAFAD). A més de l'experiència laboral en diferents àmbits, com són: escoles d'estiu de multiesport, com a entrenador de triatló, ciclisme i atletisme, treball de projectes del foment de l'esport base minoritari, etc. He observat la falta d'interès per l'educació artística, no només per no visitar espais, sinó perquè cada vegada, la societat junt a les noves tecnologies busquen la comoditat i pensar el menys possible. Això, provoca que a poc a poc, la societat deixi de desenvolupar capacitats bàsiques com la imaginació, la creativitat o l'expressió corporal. Per fomentar tot això, és necessària la creació d'activitats com aquesta, perquè la gent siga capaç de no deixar perdre les seues capacitats bàsiques i continue millorant el seu coneixement.

La creació d'aquest museu en els anys seixanta, va tindre com a objectiu canalitzar l'art i oferir-lo a tota la població, a més de fomentar que vinguera gent a Vilafamés. Com va dir Aguilera, fundador del MACVAC i comparant-lo a altres museus; «Som un museu humil, sense triumfalismes i considerablement perfecte, però potser puguem seguir demostrant que la cultura artística pot servir de manera decisiva al millorament de les condicions de vida d'una comunitat humana concreta, d'una parcel·la clarament identificable dins de la noció abstracta de "poble"» (Torrent & Feliu Franch, 2018) aquesta era la seva forma de pensar i el seu desig del que volia per al MACVAC.

Actualment, el museu té una gran varietat d'activitats per a xiquets i xiquetes, activitats per a famílies i centres escolars, per fer excursions i per treballar aspectes de l'art contemporani en un entorn rural. La necessitat de continuar desenvolupant activitats envoltant al museu i a les característiques de la població és essencial per poder transmetre de grans a xicotets i xicotetes l'estima pel museu. Aquesta proposta vol contribuir i ajudar a donar a conèixer el gran patrimoni que hi ha a Vilafamés i vol aportar un xicotet granet d'arena per afavorir que tots i totes, tinguen la possibilitat de conèixer-lo.

L'essència de l'activitat és la unió entre el museu i la població, millorar i enfortir aquest vincle per assegurar que totes les generacions de Vilafamés valoren el que tenen en la seua població, ja que és fonamental pel creixement de museu i la seua millora. Per la gent que visite la població i pugue disfrutar de l'activitat, el component principal és de donar a conèixer una història i una pinzellada d'art contemporani, junt als elements transversals que té l'activitat, com és la història indagant en el bloc 1 del currículum el G1. Patrimoni historicoartístic i cultura visual contemporanea (106) i l'activitat física ací treballarem el bloc 6 del currículum el G2. L'entorn i el patrimoni natural, urbà i la cultura de la Comunitat Valenciana (136). (*Conselleria D'Educació, Cultura I Esport Conselleria De Educació, Cultura Y Deporte, 2022*)

Aquest treball de final de grau, vol posar en valor el Museu d'Art Contemporani Vicent Aguilera Cerni, ubicat a Vilafamés. Aquest Museu guarda una història digna de conèixer i valorar per tots i totes. És un Museu de més de 50 anys d'història, que s'ha desenvolupat amb el pas dels anys i que actualment continua en funcionament i oferint tant a la població com a tots els visitants, una oferta d'activitats culturals molt interessants, que ajuden a fomentar la cultura artística en un entorn rural privilegiat.

A més, pense que és necessària la creació a nivell extern del museu, d'activitats, de treballs, investigacions, etc. Per tal de mantenir viva la història d'una població com Vilafamés que té un passat molt extens i amb moltes oportunitats de mostrar diferents èpoques, l'evolució de la forma de vida i de la seua forma d'expressar-se. Podem arribar a connectar l'inici amb les diferents pintures rupestres que hi ha a l'abric del Castell fins arribar al MACVAC i observar un art contemporani de qualitat. Tots aquests elements són una font de pes dins de la població, que ajuden a la dinamització de l'entorn i aporten una visió diferent a la localitat,

aconseguint atraure a la gent perquè participe en activitats culturals d'aquest tipus per transmetre coneixements.

És per aquest motiu, que és molt important la unió entre la població i el museu. Activitats i investigacions com aquesta, fomenten aquest vincle i per tant, s'aconsegueix un afavoriment mutu. Això fa que tota la població conegue cada racó, què podem trobar i què va ocórrer, i es pugue traslladar de grans a menuts i a tot visitant que vinga. Aquesta és la intenció amb què naix el Museu i que el seu fundador tenia com a objectiu: apropar l'art a la població de Vilafamés i incloure en la vida de les persones. Com Vicent Aguilera va dir i volent continuar aquesta línia: “mirar al pasado, construir el presente e intuir el futuro.” (Aguilera, n.d.) I és evident, que si es plantegen activitats, es realitzen investigacions, es fomenta la cultura, segur que serà més senzill intuir el futur.

L'activitat que es planteja vol contribuir en tot això, a crear materials diferents i que ajuden a la gent a no només observar obres d'art contemporani, sino que siguen ells i elles mateixos els que experimenten l'art i al mateix temps coneguen la part de la història que té la població i el foment de l'activitat física i l'expressió corporal.

3. Objectius

Vilafamés és el lloc idoni per desenvolupar projectes artístics, ja que podem comptar amb el MACVAC i amb una escola on desenvolupa moltes activitats artístiques, com teatres, musicals, teatre amb llum negra, etc. Per això, l'objectiu principal d'aquest treball és augmentar la visibilitat de Vilafamés, primerament a l'entorn local i donar a conèixer tot el que es realitza en la localitat, i posteriorment a totes les escoles i al turisme, ja que la població té grans atractius culturals i turístics a través de del seu patrimoni.

El Museu d'Art Contemporani de Vilafamés (MACVAC) és la peça clau de la cultura dintre de la localitat, i per això es planteja la necessitat de difondre el seu coneixement entre la població local i els visitants. Es té que treballar perquè el Museu de Vilafamés sigui el promotor de la cultura i continue sent un referent en l'art contemporani. El pensar de Vicent Aguilera amb la creació de Museu ja va ser aquesta i el seu llegat ha de fer que així es continue fomentant la cultura artística dintre de la població i tots i totes aquells que el visiten. Per aquests motius, s'han de promoure activitats relacionades amb la cultura per a mantenir-la viva i que donen vida a la població amb tots aquests coneixements que han de passar-se de generacions entre generacions.

Aquestes activitats segueixen continguts del currículum per donar una coherència als aprenentatges i que siguin de major qualitat. A més, com a objectius secundaris i de forma transversal, s'introdueixen dos elements transversals com són la història i l'activitat física. La primera, no tindria sentit deixar-la de costat quan Vilafamés té un passat històric digne d'admirar i de conèixer, a més que la creació del MACVAC està dintre d'aquesta història de la població. D'altre costat, l'activitat física té un aspecte clau, pot ser tant l'art com la història no siguin del tot atractives pels per mantenir la motivació dels alumnes, ací apareix una de les intervencions de l'activitat física com a ajuda per que l'atenció no decaiga entre l'alumnat. També per contribuir en un tema que hui dia es un problema dintre de la societat i cada vegada amb major impacte en els xiquets i xiquetes, com és l'obesitat i el sedentarisme.

El desenvolupament de les sessions amb la barreja de l'educació formal i no formal ens ajuda a un millor assoliment i aprenentatge d'allò que volem transmetre. També ajuda a activitats que poden no tenir suficient interès a adquirir-lo i per tant que l'alumnat estigui motivat per realitzar les activitats. Aquest ha de ser un objectiu per afavorir l'atenció necessari pel bon funcionament i perquè sigui satisfactori la situació d'ensenyansa-aprenentatge.

Per finalitzar aquests objectius, pot ser no sigui una de les combinacions habituals entre l'art i la història junt a l'activitat física. D'aquesta forma també busquem trencar estereotips i fer veure que es poden treballar de forma conjunta, i a més d'una forma més lúdica i divertida sense eixir de currículum, i treballar continguts fora de l'aula que sempre ajuden a conèixer noves coses i a viure experiències que en l'aula no són possibles per les limitacions del espai principalment.

4. Introducció teórica

Les manifestacions artístiques són aportacions inherents al desenvolupament de la humanitat: no cap un estudi complet de la història de la humanitat en el qual no es contempli la presència de l'art en totes les seves possibilitats. A més, el procés d'aprenentatge en l'ésser humà no pot estar allunyat del desenvolupament de les seves facetes artístiques que li serveixen com un mitjà d'expressió de les seves idees, pensaments i sentiments. Igual que ocorre amb altres llenguatges, l'ésser humà utilitza tant el llenguatge plàstic com el musical per a comunicar-se amb la resta d'éssers humans. Des d'aquesta perspectiva, entendre, conèixer i investigar des d'edats primerenques els fonaments d'aquests llenguatges permetrà a l'alumnat el desenvolupament de l'atenció, la percepció, la intel·ligència, la memòria, la imaginació i la creativitat. (*LOMCE*) |, n.d.) Una de les fundacions implicades a nivell nacional, és la fundació Carulla.

La fundació Carulla té una vida aproximada de mig segle i que sempre ha tingut i té com a objectiu principal, treballar per transformar a les persones i a la societat a través de la cultura i les arts, impulsant i connectant projectes culturals i educatius que donen resposta als reptes que es planteja la societat. Al 2018 crea un moviment fruit d'una jornada de més de 300 persones de sectors culturals, social i educatiu. Aquest moviment anomenat Mutare és un espai on les persones volen transformar el món des de la cultura; persones, projectes i comunitats que entenen la cultura i les arts com a motor transformador de la societat. És un espai de diàleg, reflexió i acció, per donar resposta, des de la cultura i les arts reptes socials. (*Mutare*, n.d.)

Fa més de cinquanta anys, va arribar Vicent Aguilera i va impulsar un projecte per Vilafamés, on va aconseguir unir l'art contemporani a tota la població. Hui dia, el seu llegat perdura i augmenta cada any amb projectes conjuntament a l'escola. Aquest és un xicotet context històric on consta el procés que va seguir per la creació d'un espai cultural pioner en Espanya quan es va crear i actualment d'una importància degut a la seua activitat i projectes educatius que realitza.

En 1968 arriba per primera vegada a Vilafamés, Vicent Aguilera Cerni amb motiu de visitar el seu tio Francisco Cerni. Aquest moment, canvia la historia artística de la població, ja que Vicent era un crític d'art molt reconegut de l'època i queda fascinat a l'observar el poble. A partir d'aquest moment, comença un procés que tindrà com aliat a l'Ajuntament de Vilafamés i a la Diputació de Castelló per la creació d'un museu d'art contemporani. Al 1969 es realitza una exposició de 15 obres al Museu del Vi de Vilafamés, en l'actualitat coneguda com la Sala Quatre Cantons, amb una particularitat, que els artistes que volgueren exposar haviendo de ser de la localitat o tindre una casa a Vilafamés. Alguns dels artistes que aquell any van exposar van ser: Uisó Alemany, Progreso i Gabriel Cantalapiedra, per tant van adquirir casa a Vilafamés. El 28 d'agost es firma l'acta fundacional del MACVAC. (*Historia - MACVAC*, n.d.)

L'estiu de 1970, es recullen 23 obres i s'exposen al Museu del Vi, la premisa imposada als artistes per poder exposar o tindre una obra al museu, continuava sent tenir casa en Vilafamés. D'aquesta manera, molts artistes comencen a comprar i restaurar cases en l'antic casc de la població. Cosa que era relativament senzilla, ja que la gent de Vilafamés comença a preferir viure en la part nova del poble per les comoditats que hi oferien. Aquest són alguns del artistes que van adquirir casa al municipi: el mateix D.Vicente Aguilera, Joaquín Michavila, José Palanca, Agustín de Celis y Miranda d'Amico, José Agost, Manuel Menán, Uiso Alemany, Juan Reus, Francisco Lozano, Manuel Viola, Lorenzo Frechilla, Teresa Eguibar, Manolo Salamanca, Roberta Matheu, Salvatierra, Manolo Safont, Beatriz Guttmann, Nassio Bayarri, Vicent Varella, entre altres.

El treball dels artistes al comprar les cases del casc antic, ajuda a conservar-lo i el municipi rep la distinció de Bé d'Interès Cultural (BIC). En el 1970, són aprovats els primers estatuts del museu, això permet que els artistes comencen a enviar les seues obres. Un any després de l'obertura del museu comencen arribar obres a l'ajuntament amb destinades per al museu, un total de 80 obres que aquell estiu s'exposen als baixos de la biblioteca municipal.

La Diputació Provincial de Castelló és l'encarregada de comprar el Palau del Batlle i la de sufragar les despeses del condicionament de l'edifici. El 18 d'agost de 1972 el Museu d'Art Contemporani de Vilafamés obri les seues portes amb 150 obres. Entre 1972 i 1990 la presència del Museu a Vilafamés porta amb si el naixement d'un ambient artístic i cultural al poble que, durant els mesos d'estiu, es tradueix en exposicions repartides per diferents llocs del barri antic com la Biblioteca Municipal, l'Ajuntament, el Museu del Vi, el Carrer de Baix i una sala habilitada en el propi Museu per a exposicions temporals.

Entre poble i artistes s'entaula una grata relació social i fins i tot veïnal. Molts artistes són durant anys veïns del poble. A la fi de la dècada dels 70 i inicis dels 80 el Museu publica "Un museu i un poble: repercussions econòmiques ocasionades pel Museu Popular d'Art Contemporani a Vilafamés", un estudi socioeconòmic del municipi elaborat per l'economista Aurelio Martínez. En 1980 arriba a Vilafamés i el seu Museu l'obra gràfica de Joan Miró, una exposició temporal cedida pel Ministeri de Cultura. L'artista català dona, en aquest moment, al Museu de Vilafamés l'obra Golafre, amb una dedicatòria manuscrita "per a Vilafamés cordialment", amb data 26 de juny de 1980.

Coincidint amb el XXV Aniversari del Museu, s'inaugura el Centre Internacional de Documentació Artística "Vicent Aguilera i Cerni", situat en un edifici construït per l'Ajuntament de Vilafamés expressament amb la finalitat d'albergar el fons documental personal que en el seu moment va cedir Sr. Vicent Aguilera i Cerni, anomenat CIDA.

En 2003, el Museu Popular d'Art Contemporani de Vilafamés canviar oficialment de nom i passa a denominar-se Museu d'Art Contemporani "Vicent Aguilera i Cerni" de Vilafamés. En 2012, amb motiu del 40 aniversari, s'edita un DVD en col·laboració amb la Caixa Rural del Mediterrani (CRM), "Artistes d'un poble". En 2019 s'inicien les celebracions del 50 aniversari. La Cadena Ser (Ràdio Castelló) li atorga el Premi Art per la seva trajectòria. Referències(*Historia - MACVAC*, n.d.)

Aquest és el camí que fins a hui dia a recorregut el MACVAC, ple de moments que han marcat la història de Vilafamés i han contribuït a la creació d'un vincle entre la població i l'art. També podem parlar com a referent de l'art contemporani i d'activitats lúdiques relacionades i que el fomenten. Tot això a ajudat a que artistes tinguen interès per vindre a

Vilafamés i crear activitats, realitzar exposicions de les seues obres o de plantejar projectes educatius relacionats amb l'art. Un d'aquest projecte va ser "El món al revés" de Vicent Gisbert.

Al 2021 en l'escola CEIP Sant miquel de Vilafamés, els va visitar Vicent Gisbert, on va plantejar un projecte "El món al revés" una iniciativa que es planteja amb l'objectiu principal de facilitar les eines necessàries perquè un grup d'estudiants i professors puguen concretar una peça de dansa contemporània, donant-los a conèixer una manera de crear en escena que no és entreteniment.

En l'actualitat existeixen us referents que són dictats des dels mitjans de comunicació i les xarxes socials per a exercir una certa manipulació. Poden a vegades arribar a anul·lar-nos com a éssers autònoms, ens fan sentir insegurs i dependents d'una autoritat. Però el més inquietant de tot és observar el com a vegades aqueixos referents es normalitzen sense pràcticament ser qüestionats. Per aqueix motiu es considera indispensable plantejar pràctiques que promoguen des de l'educatiu mecanismes per a activar la reflexió, iniciatives que ens ajuden a ser més lliures enfront de la manipulació.

Per a meditar sobre aquesta problemàtica i fer front a ella, la premissa que condiona en tot moment la direcció del projecte i la creació de la peça, és desenvolupar propostes grupals a través de la dansa, a partir de les quals buscar la implicació mental del públic per a estimular el seu pensament. Treballant en contra del que puga resultar comuna per a generar preguntes en escena i afavorint l'ús de la imaginació.

Per a aconseguir tal fi, s'utilitzen unes activitats que dissenyades i organitzades dins dels següents blocs de materials:

1. Cos estrany que genera preguntes.
2. Temps sostingut.
3. Imaginar el que no està.
4. Generar expectatives per a...trencar-les.
5. El poder de les paraules.

Es convida que els i les participants aprenguen a estimular al seu públic, forçant-los a buscar

dins de cadascun/a, en lloc d'oferir-los únicament respostes. Despertant en les classes primer la capacitat per a qüestionar, per a després desenvolupar les propostes intervenint amb el cos i el moviment. Anant sempre del pensament a l'acció. (Gisbert, 2021)

Aquest any 2023 el MACVAC i el CEIP Sant Miquel s'han unit, per ampliar el Projecte Educatiu de Centre (PEC) i crear un mural amb els artistes, Clàudia Trilles Porcar i Vicent Varella, per crear un mural per fomentar la inclusió i el respecte entre tot l'alumnat. Tots els alumnes del centre ha participat realitzat un dibuix d'una persona que els representa i l'ha colorejada. Amb l'ajuda del Museu i els dos artistes que han guiat l'activitat per a dur-la a bon port. Aquest projecte s'ha desenvolupat a principis de maig i va ser inaugurat el 18 de maig de 2023 per celebrar el dia internacional dels museus. El desenvolupament d'aquest tipus d'activitats creen una unió entre l'escola i el MACVAC, que ajuden a fomentar la cultura entre l'alumnat, les famílies i tota la comunitat educativa.

Aquesta unió de l'escola i el MACVAC, a contribuït a que cada any el primer cap de setmana de maig es realitza tot el cap de setmana una representació en el casc antic de Vilafamés de com vivia la gent en el 1900. Durant el cap de setmana els veïns i veïnes interpreten diferents personatges on cadascun té el seu rol, per exemple podem trobar a la guardia civil amb el seu material de l'època i realitzant actuacions com detindre a gent, també s'interpreta un casament d'aquells temps i es poden visitar les cases de molts oficis amb els seus diferents treballadors on d'expliquen com desenvolupaven el seu ofici. El museu i l'escola participen amb la seua col·laboració en algunes activitats pels xiquets i xiquetes que visiten aquesta obra teatral que dura dos o tres dies. (*Vilafamés 1900, Muestra De La Vida Tradicional*, 2022)

5. Metodologia

El projecte 'Viu Vilafamés' està format per una unitat didàctica que conté quatre sessions per fomentar la unió de l'art i la població o millor dir entre el MACVAC i la Població de Vilafamés. En ella es treballa aquest vincle tenint com a centre la part artística i amb dos elements transversals clau com són la història de la població i l'activitat física desde un punt de vista saludable i com a part de les activitats. Les sessions estan plantejades per què puguin realitzar-la grups entre 20 i 30 alumnes i cada sessió tindrà una durada d'entre tres i quatre hores. La metodologia utilitzada pel dinamisme de les sessions es, descobriment guiat que ajudarà a que els alumnes siguin autònoms i només el docent tingue que donar xicotetes pautes per que l'activitat es desenvolupi en la direcció adequada. També s'utilitzarà la resolució de problemes, ja que així es fomentarà la participació i l'interès per les activitats i millorarà l'aprenentatge dels coneixements. Els temes són els següents:

1. Coneixement de la història de Vilafamés.
2. Descobreix dels diferents arts ubicats en Vilafamés.
3. El MACVAC
4. "Artistas para un pueblo"

Coneixement de la història de Vilafamés.		
Activitat 1	Metodologia: - Descobriment guiat.	Objectiu: - Conèixer Vilafamés.
Descripció: A partir d'un expert sobre la història de Vilafamés, realitzarà visites guiades al Tossal de la Font, Abric del Castell i l'Empedrat. Aquests llocs parlarà de la història de cada lloc i algunes anècdotes en cada lloc. Per anar d'un lloc d'interès a un altre els alumnes disposen d'un mapa i seran ells i elles mateixos els que són els encarregats d'arribar amb el mapa al següent punt, tancant el grup sempre hi estarà l'expert i professorat. Posteriorment es		Competències: Educació Física: B6. Interacció eficient i sostenible amb l'entorn. CE5 i CE6. Coneixement del medi natural, social i cultural: 3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.

<p>deixarà als alumnes que individualment reflexionen sobre els quatre punts d'interès i es deixarà que trien un d'aquests punts d'interès i expressa gràficament sobre el paper allò que més els ha cridat l'atenció d'un d'aquests punts.</p> <p>Aquests expressions gràfiques, s'exposaràn en una sala del MACVAC, perquè tots els alumnes puguin veure i observar com han transmès el que han après d'aquests punts d'interès.</p>	<p>Educació plàstica i visual: B.1.1. Exploració i interpretació de l'entorn CE1, CE2, CE3, CE5</p>
--	---

Descobreix els diferents arts ubicats en Vilafamés		
<p>Activitat 2</p>	<p>Metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resolució de problemes. - Descobriment guiat. 	<p>Objectiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Descobrir tots els tipus d'art. - Aprendre a clasificarlos.
<p>Descripció:</p> <p>Aquesta activitat es la primera d'aquesta unitat didàctica i per tant per tal d'introduir, i poder prendre un primer contacte en Vilafamés. L'activitat es desenvolupa en diferents llocs de Vilafamés, això fa que visualitze en primer lloc els diferents monuments i arts.</p> <p>Aquesta activitat consisteix en visitar uns punts d'interès, que estan marcats en el mapa i que en cada un d'ells hi ha que observar i realitzar l'activitat que marque les instruccions del mapa.</p> <p>Els punts a visitar són:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La Cova Matutano. - El Castell i el seu abric. - L'església. 		<p>Competències:</p> <p>Educació Física: B5. Manifestacions de la cultura motriu. CE3, CE4, CE5 I CE6.</p> <p>Coneixement del medi natural, social i cultural: 3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.</p> <p>Educació plàstica i visual: B.1.1. Exploració i interpretació de l'entorn CE1, CE2, CE3, CE5</p> <p>Annexos:</p>

<p>- Palau del Batlle.</p> <p>En cadascun d'aquests llocs es realitzarà una representació amb acrosport, corresponent a cada lloc.</p> <p>En la cova Matutano, tindran que formar una cova amb tots els integrants del grup.</p> <p>En el Castell es realitzarà una representació del antropomorf que es troba en l'abric del castell.</p> <p>En l'església, es realitzarà una representació treballant la cooperació per representar una part artística com son els ciments on està construïda ja que està sobre arcs tota aquesta construcció, deuran fer una representació simbòlica on entre tots i totes tindran que aguantar a alguns companys en l'aire.</p> <p>En el Palau del Batlle, en la porta principal es realitzarà una representació artística per transmetre un missatge, en aquesta obra no podran parlar i per tant tot el que es realitza tindria que ser en silenci.</p>	<p>En l'apartat d'annexos en el annexos 1 trobem el mapa que s'utilitza en la sessió.</p>
---	---

<p style="text-align: center;">EI MACVAC</p>		
<p>Activitat 3</p>	<p>Metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resolució de problemes. - Descobriment guiat. 	<p>Objectiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conèixer què és el MACVAC
<p>Descripció:</p> <p>L'activitat es desenvolupa dintre del MACVAC, on es realitza una visita per totes les seues sales i es coneix les diferents obres i els seus autors. Després se explicaran els diferents estils dels artistes que tenen obres exposades en el museu, que seran: Joan Miró, Progreso i Gabriel Cantalapiedra. A continuació es realitzarà una pintura lliure</p>		<p>Competències:</p> <p>Educació Física:</p> <p>B6. Interacció eficient i sostenible amb l'entorn.</p> <p>CE5 i CE6.</p> <p>Coneixement del medi natural, social i cultural:</p>

<p>on tindran que imitar a aquests tres artistes les seues tècniques de pintura. Finalment es realitzarà una xicoteta exposició de totes les obres d'art.</p>	<p>3.2. Societats en el temps. CE6, CE8. Educació plàstica i visual: B.1.1. Exploració i interpretació de l'entorn CE1, CE2, CE3, CE5</p>
---	---

<p style="text-align: center;">“Artistas para un pueblo”</p>		
<p>Activitat 4</p>	<p>Metodologia: - Descobriment guiat.</p>	<p>Objectiu: - Fomentar l'expressió artística. - Vivenciar com es va desenvolupar la història del MACVAC</p>
<p>Descripció: S'utilitzarà el video que es va crear pel quaranta aniversari del museu. Després d'observar-lo, se'ls assignarà un rol que hauran de representar per confeccionar una xicoteta representació. Amb aquesta representació es vol fomentar d'una forma lúdica els inicis de museu i tot el treball que va suposar per poder contemplar tot el que avui tenim per aprendre. Els personatges de l'obra seran l'alcalde d'aquells moments el fundador del museu i els artistes que poc a poc van arribar a Vilafamés per poder exposar quadres al museu.</p> <p>Annexos: En l'apartat d'annexos en el annexos 2 trobem la gravació que s'utilitza en la sessió.</p>		<p>Competències: Educació Física: B5. Manifestacions de la cultura motriu. CE3, CE4, CE5 I CE6. Coneixement del medi natural, social i cultural: 3.2. Societats en el temps. CE6, CE8. Educació plàstica i visual: B.1.1. Exploració i interpretació de l'entorn CE1, CE2, CE3, CE5</p>

6. Conclusions

La conclusió que obtinc d'aquesta proposta que he plantejat per continuar fomentant l'aprenentatge a partir de l'art i el coneixement d'una població amb una gran història artística que es reflecteix en el MACVAC. És per això, la proposta planteja per l'àmbit escolar junt amb el museu. La necessitat de crear un nexe d'unió en els àmbits que he descrit en el marc teòric, seguint la línia de l'aprenentatge no formal i donant importància als coneixements que transmeten les persones que coneixen la cultura del llocs d'interès. Sent així important, la capacitat per transmetre aquests coneixements d'una forma atractiva entre els docents, persones expertes i alumnat.

A partir d'aquest treball interdisciplinari que engloba les àrees de l'educació artística, la història i l'educació física, ens apropem a la creació d'un aprenentatge de major qualitat i atractiu pel alumnat. Aquesta proposta, és totalment vàlida pel foment i el coneixement de la cultura, a més de desenvolupar la història i l'activitat física. Al introduir la història desde una visió lúdica afavoreix que l'alumnat tingue motivació per aprendre coneixements que en un altre ambient serie més complicat per la densitat dels continguts. També fomenta les diferents activitats proposades per crear valors bàsics per la convivència en la comunitat, a més de promoure la creativitat, la cooperació entre els companys i companyes, la participació i la igualtat entre gèneres per respectar a tots i totes per igual.

Els coneixements que es creen en l'escola, junt als que es creen en les activitats envoltant al museu, creen un aprenentatge molt més complet, d'aquesta manera els alumnes tenen l'oportunitat de vivenciar un aprenentatge de major qualitat al rebre dos estímuls diferents que es complementen entre ells. La repercussió que té aquest tipus d'activitats es gran en l'alumnat, ja que tenen un impacte important en els xiquets i xiquetes que de ven xicotets aprenen i conèixen la cultura de la seua població. Això provoca que no sols aprenen els alumnes sinó que també gran part d'aquest aprenentatge arriba a les famílies a les quals també es beneficien i adquireixen coneixements.

7. Referències

References

- Aguilera, V. (n.d.). *Vicente Aguilera Cerni - MACVAC*. MacVac. Retrieved May 1, 2023, from <https://www.macvac.es/vicente-aguilera-cerni/>
- Conselleria d'Educació, Cultura i Esport Conselleria de Educación, Cultura y Deporte*. (2022, August 10). Conselleria d'Educació, Cultura i Esport Conselleria de Educación, Cultura y Deporte. Retrieved May 9, 2023, from https://dogv.gva.es/datos/2022/08/10/pdf/2022_7572.pdf
- Educación Artística (LOMCE)* |. (n.d.). Gobierno de Canarias. Retrieved May 23, 2023, from <https://www3.gobiernodecanarias.org/medusa/ecoblog/jtolsan/primaria/6o-de-primaria/educacion-artistica-lomce/>
- Gisbert, V. (2021). *VICENT GISBERT. EL MÓN AL REVÉS – Consorci Museus*. Consorci de Museus. Retrieved May 1, 2023, from <https://www.consorcimuseus.gva.es/aprende/vicent-gisbert-el-mon-al-reves/?lang=es>
- Historia del pueblo*. (n.d.). Web de l'Ajuntament de Vilafamés. Retrieved May 1, 2023, from <https://vilafames.org/es/poble/historia-del-poble/>
- Historia - MACVAC*. (n.d.). MacVac. Retrieved May 1, 2023, from <https://www.macvac.es/origenes/>
- mutare*. (n.d.). Fundació Carulla. Retrieved May 23, 2023, from <https://fundaciocarulla.cat/mutare/>
- Nuevos itinerarios de Educación no Formal para jóvenes*. (2019, Juny). Injuve. Retrieved May 1, 2023, from https://www.injuve.es/sites/default/files/adjuntos/2021/03/injuve_124_web_pdfa.pdf

Torrent, R., & Feliu Franch, J. (2018). *El Museo de Arte Contemporáneo Vicente Aguilera Cerni de Vilafamés: una historia diferente*. Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana.

Vilafamés 1900, Muestra de la vida tradicional. (2022, April 30). dondetelleven.com.

Retrieved May 25, 2023, from

<https://dondetelleven.com/2022/04/30/vilafames-1900-muestra-de-la-vida-tradicional/>

8. Annexos

Apartat **Annexos 1**, s'utilitza en la sessió 2.

Descobreix l'art de Vilafamés

Punts d'interés:

- 1. Cova Matutano**
- 2. Castell i el seu abric**
- 3. Església**
- 4. Palau del Batlle**

Apartat **Annexos 2**, s'utilitza en la sessió 4.

